

ספרי' — אוצר החסידים — ליובאוויטש

לקוטי שיחות

מכבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

שניאורסאהן

מליובאוויטש

פינחס

מתורגם ומעובד לפי השיחות של לקוטי שיחות חלק כח

(תרגום הפשוט)

יוצא לאור על ידי

„מכון לוי יצחק“

כפר חב"ד ב'

שנת חמשת אלפים שבע מאות שבעים ושבע לבריאה

לעילוי נשמת

הרה"ח הרה"ת ר' פינחס בן הור"ח ר' דוד ע"ה קונין
נפטר אור ליום ד' פ' פינחס, כ"א תמוז ה'תשע"ב

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י בנו

הרה"ת ר' שלום דובער וזוגתו מרת זעלדא רחל שיחיו קונין

* * *

לעילוי נשמת

מרת יענטא בת הרה"ח התמים ר' שמואל ע"ה

אשת הרה"ח התמים ר' שניאור זלמן יהושע ע"ה

ליאחאוו - לייט

נפטרה ביום ב', כ"ג תמוז ה'תשע"ג

ת. נ. צ. ב. ה.

*

נדפס ע"י נכדם

הרה"ת ר' מרדכי יוסף וזוגתו מרת חי' שיחיו לייט

For this and other books on Moshiach & Geulah, go to:

<http://www.torah4blind.org>

To dedicate an issue in honor of a loved one, call (323) 934-7095

הכתובת להשיג השיחות באינטרנט:

<http://www.torah4blind.org>

חיות פנימית – מדבר הוא אודות זה מתוך חיות גם עם אחרים, ומפרסם את ההוראה ד"עשה כאן ארץ ישראל" אצל בני ביתו, אצל הקרובים אליו, ועאכו"כ אצל תלמידיו, עד שמדבר אודות זה עם כל מי שיכול להגיע אליו, וכיון שזה בא מפנימיותו, מדבר הוא דברים היוצאים מן הלב שנכנסים אל הלב⁶ ופועלים פעולתם, ועאכו"כ עי"ז שמראה דוגמא חי' מעבודת עצמו. עד שפועל שגם השומעים נעשים מדברים – "הגורל חי' מדבר".

א. מצות עשה אחרונה – נחלות

במנין המצוות בתחלת ספר היד החזקה, וכן בספר המצוות, מביא הרמב"ם, כמצות עשה אחרונה, את המצוה: לדון בדיני נחלות, שנאמר¹ איש כי ימות ובן אין לו.

ידוע, שהסדר בדברי הרמב"ם מדוייק ביותר². ולפי זה מובן, שדיוקן של הרמב"ם בסיימו את מצוות העשה במצוה של "נחלות", הוא משום³ שמצוה זו מהווה את הסיום והשלמות של המצוות בכלל.

וכשם שלגבי המצוה הראשונה במנין המצוות – "לידע שיש שם אלוה ששנאמר⁴ אנכי ה' אלקיך" – מובן בפשטות הטעם לכך שדוקא היא ראשונה, משום שזוהי המצוה הראשונה והעיקרית של כל המצוות הבאות לאחריה, כדברי הרמב"ם בתחלת ספר היד החזקה, "יסוד היסודות ועמוד החכמות לידע... וכפי שמדייק הרמב"ם בלשונו בתחלת מנין המצוות ואומר "מצוה ראשונה...".

כך מובן גם לגבי המצוה האחרונה – לדון בדיני נחלות – שדוקא היא מופיעה כמצות עשה אחרונה, משום שהיא השלימות והסיום של כל המצוות.

ב. המקור: "איש... ובן אין לו"

במבט ראשון ניתן היה להסביר את הטעם לכך בפשטות: כיון שקיומן של כל המצוות שבתורה הוא בימי חייו של האדם, ואילו המצוה

של "נחלות" קשורה לזמן שלאחר מותו, לכן מציב הרמב"ם מצוה זו בסיום כל המצוות.

אך מובן, שהסבר זה דחוק ביותר, כי יש עוד מצוות שמונה הרמב"ם לפני כן, אשר קשורות במותו של האדם⁶ ובענינים שלאחר מות האדם.

ובנוסף לכך: המצוה לעסוק בדיני נחלות, אינה מוטלת על האדם עצמו, אלא מצוה על בית הדין⁸ לדון "בדיני נחלות", וכפי שמסביר הרמב"ם במפורט את סדר הנחלות בהלכות עצמן בספר היד החזקה – כלומר, שבית הדין חייב לדון⁹ כיצד תקינים ירושת הנחלות ליורשים החיים, ואין עוסקים במצוה זו במוריש – ואם כך, אין מקום לקבוע מצוה זו אחרונה, כקשורה למות המוריש¹⁰.

כמו כן דרוש הסבר: כמקור למצוה הנ"ל "לדון בדיני נחלות" מצטט הרמב"ם את

(6) מצוה רכ"ו רכ"ט. וראה מצוה קפ"ו.
 (7) מצוה רל – תל"ז: מצוה רלא – קבורה [ל' הרמב"ם ב"מנין המצוות" (ועד"ו בכתרת להל' סנהדרין מצוה יא) היא "לקבור הנהג ביומו". אבל בסהמ"צ כ' "ול' ספרי כי קבור תקברנו מצות עשה והוא הדין בשאר מתים כו". וכ"מ ביד הל' אבל פ"יב ה"א. וראה הל' סנהדרין פט"ו ה"ח (ולח"מ הל' אבל פ"ד ה"ח). הכותרת להל' אבל סוף מצוה א].
 (8) ראה חינוך מצוה ת': ולפי הנראה מדברי הרמב"ם ז"ל שכל עיקר אוהר' אינה רק על ב"ד שדנו* בענין הנחלה וז"ל שכל מצוה לדון בדיני נחלה.
 (9) ואף שגם המצוה (רכ"ו רכ"ט) להיות ב"ד הורגין כו' וכן ה"תל"ז, ולקבור הנהג ביומו כו' (רל"רלא) – ה"ז מצוה הב"ד לא מצוה של האדם במיתתו או הבאים לאחרי מיתתו, הרי עכ"פ ה"ה מצוה שמתקיימות באדם ולאחר מיתתו: משא"כ לדון בדיני נחלות אי"ז מצוה המתקיימת באדם (במותו או לאחר מותו), כ"א מצוה ב"ד לדון בנטי אדם שמת, ככפנים.
 (10) אלא שמצוה רלו ואילך (מלבד מצוה רמו) מדובר במצוה המסורות לב"ד בשייכות לממונו של אדם (משא"כ המצוה רכ"ד רלא שהן בעונשי ב"ד בנוגע לגופו). ולכן י"ל שמיסים במצוה שבממונו לאחר מותו.

להביא את 770 הביתה!
 כל מי שהיה ב-770 אי פעם, זוכר בודאי את שלל הקובצים והעלונים המחולקים בכל ליל שבת קודש כעת ניתן להשיג את חלקם ברשת האינטרנט, אצלך בבית!
 האתר מנוהל ע"י הרה"ת ר' יוסף-יצחק הלוי שגלוב וכתובתו: <http://www.moshiach.net/blind>
 יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

(*) וראה לקו"ש [המתורגם] חכ"ז ע' 68 הערה 8. וראה שיחת י"ג ניסן תשמ"ה.

קרובים אליו, ועאכו"כ באַ זיינע תלמידים, ביז אַז ער רעדט וועגן דעם מיט די אַלע צו וועמען ער קען דערגרייכן, און וויבאַלד אַז דאָס קומט פון זיין פנימיות, רעדט ער דברים היוצאים מן הלב וואָס נכנסים אל הלב' ופועלים פעולתם, ועאכו"כ דורך דעם וואָס ער באַווייזט אַ דוגמא ח' פון זיין אייגענע עבודה. ביו אַז ער מאַכט אַז אויך די שומעים ווערן מדברים – „הגורל הי' מדבר“.

(משיחות ש"פ פינחס, מבה"ח מנחם-אב, כ"ד תמוז תנש"א)

(6 ספר הישר לר"ת ס"ג. הובא בשל"ה סט, א.)

לפי כל סימני הגאולה נמצאים אנו כבר ממש בסמיכות להגאולה, וכפי שהודיע, פירסם והכריז כ"ק מו"ח אדמו"ר, שכבר סיימו הכל, כולל גם "לצחצח את הכפתורים"¹¹, וסיימו גם את "העמדו הכן כולכם"²², זאת אומרת שכבר "הכל מוכן לסעודה", וכבר מוכנים לגשת לשולחן, ולאכול את סעודת לויתן ושור הבר, כיון ש"הנה זה (משיח) בא"⁴, תיכף ומיד ממש!

ובאותיות פשוטות: בעמדנו קרוב ממש לפני הגאולה – צריך כאו"א מישראל להתרגל לגאולה ולהציב את עצמו במצב ורגש של גאולה, ע"י הפיכת יומו הפרטי ל"יום גאולה (פרטית)", והפיכת מקומו הפרטי – ל"ארץ ישראל", ע"י שעושה את העבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

וכתוצאה משלימות עבודתו הפרטית (במחשבה דיבור ומעשה) – ה"ז צריך להתבטא גם בדיבורו, ע"ד "הגורל הי' מדבר", שכיון שהוא חדור בפנימיות בההוראה והעבודה ד"עשה כאן ארץ ישראל"⁵, מתוך

הפסוק, כאמור לעיל, "שנאמר: איש כי ימות וכן אין לו", ולכאורה, במילים אלו אינה כלולה מהות המצוה¹¹.

יש נוסחאות אחרות¹², שלפיהן מצטט הרמב"ם מילים נוספות מן הפסוק – "והעברתם את נחלתו..."¹³, ולפי מספר נוסחאות¹⁴ "והיתה" .. לחוקת משפט¹⁵, שמילים אלו אכן כוללות את עיקר מצות הנחלות,

אך כיון שבדפוסים הנפוצים של הרמב"ם מובאות רק המילים "איש כי ימות וכן אין לו"¹⁶ – יש לומר, שבהן כלולה מהות המצוה "לדון בדיני נחלות".

בפשטות יש לומר, שכאשר מצטט הרמב"ם את המילים הראשונות של הפרשה הוא מתכוון לכל ההמשך המופיע בפרשה, כפי שאנו מוצאים במצוות אחרות אצל הרמב"ם¹⁷, אך כיון שכל הענינים בתורה מדויקים לחלוטין, יש לומר (ובמיוחד משום שהרמב"ם אינו מוסיף כאן את המילה "וגו'" הרומזת להמשך הפרשה¹⁸), שבמילים אלו עצמן מתבטא ענין מהותי בנושא הנחלות.

ג. סיום המשנה – "להנחיל"

יש לומר, שהרמב"ם מסיים את מנין המצוות במצוה "לדון בדיני נחלות", בדומה לכך שששה סדרי משנה¹⁹ מסתיימים²⁰ במאמר "עתיד הקדוש-ברוך-הוא להנחיל לכל צדיק וצדיק... שנאמר²¹ להנחיל אוהבי יש"

11) ובפרט שעפ"ז אינו סיום בדבר טוב – ראה תוס' סוף נדה. וראה בארוכה שיחת ש"פ מקץ תשד"מ ע"ד סיום בטוב בספר הרמב"ם.

12) ראה רמב"ם ספר המדע (ירושלים, תשכ"ד).

13) שם, יא.

14) ובסמ"ג מ"ע צו מביא רק פסוק זה.

15) וכן הובא בחינוך שם (המשך הפסוק "והעברתם גו'" הפסוק "והיתה גו'").

16) וכ"ה בספר המצות שלו – מצוה רמח.

17) כ"ה בכ"כ מצות שמביא מהפסוק רק התחלת הענין.

18) אבל בסמ"ג הוצאת העלירי וקאפא ישנו "וכו'", וגו'.

19) וכידוע שבכ"כ ענינים – בס' היר ה"ם ע"ד המשנה.

20) מס' עוקצין.

21) משלי ה, כא.

(* ומו"ש "לחוקת עולם" – לכאורה טה"ד וצ"ל "לחוקת משפט".

וכפי שמסבירים המפרשים²² את הטעם לכך שהמשנה מסיימת דוקא במאמר זה²³, משום שמדובר כאן על תשלום השכר עבור העבודה של קיום התורה והמצוות, הבא לאחר סיום והשלמת הלימוד והקיום של התורה ומצוותיה. והמשנה מדייקת בלשונה ואומרת "עתיד הקדוש-ברוך-הוא להנחיל", כי הגמול הניתן לאחר סיום העבודה של קיום התורה והמצוות הוא ענין של "להנחיל".

ויש לומר, שכך גם בענינינו, לגבי מנין המצוות אצל הרמב"ם: הוא מסיים דוקא במצוה של הנחלות, כי סיום והשלמת כל מצוות התורה קשורים לענין הנחלה, כאמור לעיל.

ד. נתינת ארץ ישראל – קשר בין עם ישראל לקב"ה

כדי לבאר את כל האמור לעיל, יש להקדים ולבאר:

פרשת הנחלות מופיעה בתורה כהמשך לענין הירושה והחלוקה של ארץ ישראל, אשר בקשר לכך טענו בנות צלפחד²⁴, "תנה לנו אחוזה בתוך אחי אבינו", ועל כך נאמרה הפרשה "איש כי ימות...". בענין חלוקת הארץ אנו מוצאים, שבנוסף לירושת הארץ באופן כללי²⁵, מופיעים כאן במפורט שלשה ענינים: א) ירושת הארץ, ב) חלוקה באופן של "לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו"²⁶, ג) "אך בגורל יחלק את הארץ"²⁷. כלומר, שייכותה של ארץ ישראל לעם ישראל היא בשלש דרכים²⁸: א) ירושה, ב)

22) פיה"מ להרמב"ם שם. רא"ש ורע"ב שם.
23) והסיום ממש הוא במאמר דר"ש בן חלפתא, "לא מצא הקב"ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום כו'". וראה לקו"ש [המפורגם] חכ"ב ע' 55 הערה 44 (וס' השיחות תשמ"ח ח"ב [קה"ת, תשמ"ט] ע' 665 ואילך). שהוא המשך וביאור המאמר "עתיד הקב"ה להנחיל כו' אוהבי יש".
24) כו, ד.
25) "דכתיב (נארא ו, ח) ונתתי אותה לכם מורשה אני ה' ירושה היא לכם מאבותיכם" (ב"ב קיט, ב. וראה גם ע"ז נג, ב. ועוד).
26) כו, נד.
27) שם, נה.
28) בפרט להדיעות דהחלוקה "לרב תרבה נחלתו ולמעט תמעט נחלתו" נאמר גם על החלוקה הכללית דא"י

הוספה

בשורת הגאולה

לא

לויט אַלע סימני הגאולה האַלט מען שוין ממש באַ דער גאולה, ווי כ"ק מו"ח אדמו"ר האָט מודיע, מפרסם און מכריז געווען, אַז מ'האַט שוין אַלץ פאַרענדיקט, כולל אויך „צופּוזן די קנעפּ"1, און אויך פאַרענדיקט דעם „עמדו הכן כולכם"2, דאָס הייסט אַז ס'איז שוין „הכל מוכן לסעודה"3, און מ'איז שוין גרייט צוגיין צום טיש, און עסן סעודת לויטן ושור הבר, וואָרום „הנה זה (משיח) בא"4, תיכף ומיד ממש!

* * *

ובאותיות פשוטות: שטייענדיק קרוב גלייך פאַר דער גאולה – דאַרף יעדער איד זיך איינגעוואוינען צו דער גאולה און זיך אַריינשטעלן אין אַ מצב ורגש של גאולה, דורך מאַכן זיין פרטיות'דיקן טאָג אַ „גאולה (פרטית) טאָג", און מאַכן זיין מקום פרטי – „ארץ ישראל", דורך דעם וואָס ער טוט די עבודה שלו ברגע זה ובמקום זה בתכלית השלימות, במחשבה דיבור ומעשה.

און אַלס אַ תוצאה פון די אייגענע שלימות העבודה (במחשבה דיבור ומעשה) – דאַרף זיך דאָס אויך אַרויסזאָגען אין זיין דיבור, ע"ד ווי „הגורל הי' מדבר", אַז וויבאַלד ער איז דורכגענומען בפנימיות מיט דער הוראה ועבודה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל"5, מיט אַן אינערלעכע לעבעדיקייט – רעדט ער וועגן דעם מיט חיות אויך צו אַנדערע, און איז מפרסם די הוראה פון „מאָך דאָ ארץ ישראל" באַ בני ביתו, באַ די

- 1) ראה שיחת שמח"ת תרפ"ט.
- 2) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"ד ע' רעט. וראה „היום יום" טו טבת.
- 3) ל' המשנה – אבות פ"ג מט"ז.
- 4) שה"ש ב, ת. ובשה"ש עה"פ.
- 5) ראה אגרות קודש אדמו"ר מהוריי"צ ח"א ע' תפה ואילך.

ומעלה יותר מאשר שני האופנים הקודמים. ונדרש הסבר: א) מהו ההבדל בין חלק, גורל וירושה כאופנים בקשר שבין ישראל לקדוש-ברוך-הוא?³⁷ ב) כיצד מתאימה כלל ההגדרה של ירושה, כלשון הפסוק: „איש כי ימות", לגבי הקשר שבין ישראל לקדוש-ברוך-הוא?³⁸

ה. „חלקנו" ו„גורלנו"

ויש לומר, שההבדל בין „חלקנו" לבין „גורלנו" הוא בדוגמת ההבדל שבין מכירה לבין מתנה:

מכירה כרוכה בתשלום שמשלם הלווקח³⁹ עבור החפץ הנמכר; מתנה ניתנת מרצונו הטוב של הנותן, ללא תשלום מצד המקבל. בדומה לכך, ההשפעות וה„המשכות" של הקדוש-ברוך-הוא לישראל הן בשתי דרכים⁴⁰: א) שכר המצוות וכדומה, השפעה הניתנת באמצעות עבודת האדם, אתערותא דלתתא; ב) המשכה מצד הקדוש-ברוך-הוא בטובו, בחן וכו', אתערותא דלעילא.

באופן כללי, זהו ההבדל בין „חלקנו" לבין „גורלנו":

„חלקנו" הוא קשר שבין ישראל לקדוש-ברוך-הוא הכרוך בעבודה של היהודי, בדומה למכירה. ו„גורלנו" היא התקשרותו של היהודי עם הקדוש-ברוך-הוא מצד הקדוש-ברוך-הוא אשר „בחד בנו מכל העמים"⁴¹, שהבחירה האמיתית, הבחירה החפשית היא כאשר הדבר איננו נבחר לפי ההגיון, עקב

37 בכללות ע"ד החילוק דג' בחי' חלקנו גורלנו ירושתנו (בתורה וכו') – ראה לקו"ש ח"ג ע' 115 ואילך. וש"נ. ושם הוא באור"א קצת מהמבואר לקמן בפנים.
38 ראה אה"ת ראה ע' תשכב השאלה ע"ז לגבי ירושת ישראל את התורה – דהרי „התורה .. קיימת לעולם". וראה גם אה"ת תשא ע' א'תתקעא.
39 ואף דפסק הרמב"ם ד„כל המוכר בעין יפה מוכר" (הל' מכירה פכ"ה ה"ג), ה"ז ע"י ומצד המעטת שקיבל. ובענין זה עצמו מעלה במתנה – ד„כל הנותן בעין יפה נותן יותר מן המוכר" (שם ה"ד).
40 ראה גם לקו"ת ויקרא ב, ב (ובכ"מ). ושם – בנוגע אופן הב' המשכה בחסד חנם.
41 גוסס ברכת התורה.

חלוקה לפי הגיון ושכל („לרב תרבה..."), ג) חלוקה לפי הגורל.²⁹

ויש לומר, שהטעם לכך שנדרשים כל שלשת הענינים הוא: נתינת ארץ ישראל לעם ישראל כנחלה, לא היתה סתם נתינה וחלוקה של ארץ כלשהי לעם ישראל –

הרי ארץ ישראל היא „נחלת ה'"³⁰, „תמיד עיני ה' אלוך בה מרשית השנה ועד אחרית שנה"³¹, ולכן נתינתה דוקא לישראל מותאמת להיותם „נחלת ה'"³², קשורים לקב"ה, כדברי חז"ל³³. „אמר הקב"ה יבואו ישראל שבאו לחלקי וינחלו את הארץ שבאה לחלקי". ולכן, נתינת ארץ ישראל, נחלת ה' לעם ישראל, מבטאת ומגלה את הקשר של בני ישראל לקב"ה³⁴:

ומשום כך, כשם שהקשר של בני ישראל לקדוש-ברוך-הוא הוא בשלשה אופנים – כנאמר³⁵ „אשרנו מה טוב חלקנו ומה נעים גורלנו ומה יפה ירושתנו" – כך גם נתינת ארץ ישראל לעם ישראל היא בשלשה אופנים: חלק, גורל וירושה.

וכיון שהסדר שבין שלשת הענינים הללו – חלק, גורל וירושה – הוא כזה, שהאופן האחרון הוא „ומה יפה ירושתנו", מעלה אחר מעלה, מובן מכך³⁶, שבירושה יש עומק

ל"ב השבטים (לא רק על המשפחות שבתוך השבט) – ראה ספרי פרשתנו שם (ע"פ איש לפי פקודיו). פרש"י שם. וראה אנציקלופדי' תלמודית ערך גורל (ע' תטז), נמצא גם בחלוקה דכלל א"י לכל בני"ה, היו כל הג' – ירושה, ע"פ גורל, חלק – לרב תרבה גו'.
29 והאורים ותומים ה"ז ענין אחד עם הגורל, שהי' מוכיח שהגורל הי' ע"פ רוח"ק – ראה פרש"י פרשתנו כו, נד. רשב"ם ב"ב קכב, א ד"ה והי' מכין. וראה אנציקלופדי' שם.

30 ש"א כו, יט ובפרש"י ועוד שם. רמב"ם הל' מלכים פ"ה ה"ב.
31 עקב יא, יב.
32 ראה ואתחנן ד, כ. עקב ט, כו. כט. האינו לב, ט.
ובכ"מ בניך.
33 תנחומא ראה ח. וראה במדב"ר פכ"ג, ז (בסופו).
34 ובמכילתא (בשלח טו, יז), „יבואו ישראל שנקראו נחלה לארץ שנק' נחלה ויבנו ביהמ"ק שנק' נחלה בנכות התורה שנק' נחלה.
35 לפני תפלת השחר (וכ"ה ב„סדר תפלות" להרמב"ם – בסו"ס אהבה).
36 ראה גם רד"ה אשרנו תרצ"ו (סה"מ קונטרסים ח"ב ע' 728). רד"ה אשרנו ש"ת וסופו.

ישראל „בנים למקום“, בנים אתם לה' אלקיכם⁴⁸ – כשם שלגבי בן כפשוטו, הקשר בינו לבין האב נוצר ונמשך אל מציאות הבן, כך גם ענין זה של „חלקנו“ דומה לענין המכירה, התלויה בלוקא.

לעומת זאת, הענין של „גורלנו“ – „בחד בנו“ – אינו תלוי במעלה וב„מציאות“ המיוחדת של היהודי, ככל שיהיה נעלה, בכל זאת הרי זו מעלה וקדושה מוגבלת משום היותה קשורה במציאותו – אלא זהו קשר התלוי לחלוטין ברצונו של הבורא⁴⁹ – הקדוש ברוך הוא, שלמעלה מכל מדידה והגבלה⁵⁰.

ויש לומר, שזהו ההסבר לכפל הלשון בפסוק⁵¹ „כי עם קדוש אתה לה' אלקיך ובך בחר ה'...“, וכפי שמפרש רש"י⁵² „כי עם קדוש אתה, קדושת עצמך מאבותיך, ועוד: ובך בחר ה'“. כלומר: „עם קדוש אתה“ היא הקדושה משום ש„בנים אתם לה' אלקיכם“⁵³, שווה „קדושת עצמך“. ויש ענין נעלה יותר – „ועוד ובך בחר ה'“, בחירת העצמות⁵⁴.

ז. יורש – במקום המוריש

למרות כל זאת, גם למתנה, הבאה מצד הנותן, יש קשר כלשהו אל המקבל. שהרי⁵⁵

48 פ' ראה יד, א.

49 וי"ל שלכן עיקר ענין הבחירה הוא בנוף של בני „הנרמה בחומריותו לגופי אה"ע“ (תניא פמ"ט). וראה לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 441 בהערות.

50 ועד"ז ישנם ב' הענינים בביהמ"ק: „בית המקדש“ – הקדושה שבו עצמו; „בית הבחירה“ – מצד בחירתו של הקב"ה. וי"ל שלכן קרא הרמב"ם הלכות המקדש בשם „הלכות בית הבחירה“, כי זהו עיקר החידוש והעילוי שבמקדש (ראה בכ"ז לקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 153. ע' 157 ואילך. חכ"ד [המתורגם] ע' 99 ואילך). ועד"ז ישנם ב' הענינים בארץ ישראל, ראה בלקו"ש [המתורגם] ח"ח ע' 433 ואילך. ולהעיר מטכילתא שבהערה 34 בקשר דבני, א"י וביהמ"ק.

51 ואתחנן ו, ו. פ' ראה יד, ב.

52 פ' ראה שם.

53 שנאמר בפסוק לפני' בפ' ראה שם.

54 בכל הנ"ל (במעלת הבחירה בישראל לגבי זה שהם בנים למקום) – ראה בארוכה לקו"ש ח"ח ע' 5 ואילך. ח"ח [המתורגם] ע' 441 ואילך.

55 במתנה ישנו עוד (חסרון) הגבלה – שבאה מצד הגבלת ה„נייחא לנפשי“ שגרם המקבל. אבל מה שנוגע כאן בנוגע לגורל – הוא הענין שבפנים.

מעלות שיש בו וכדומה, אלא רק משום שזהו רצון הבורא, ללא סיבה הגיונית. ובכך דומה הדבר לגורל, שאיננו כרוך בהגיון, אלא נעשה תוך הסתמכות מוחלטת על הגורל, בלי לדעת כיצד יפול דבר, כנאמר⁴² „בחקי יוטל את הגורל ומה' כל משפטו“.

בדומה למתנה, התלויה רק ברצונו של הנותן, אלא שיש הבדל בין גורל לבין מתנה, שהמתנה דומה למכירה בכך שלמרות שהיא ניתנת מצד רצון הנותן, בכל זאת יש סיבה לנתינתה בקשר שבין הנותן למקבל, כנאמר⁴³ „אי לא דעביד ליה נייחא לנפשיה (=אילולא גרם המקבל נחת רוח לנותן) לא יהיב ליה מתנתא“⁴⁴ (=לא היה נותן לו מתנה), ואילו הגורל אינו תלוי כלל בשכל והגיון.

ו. „גורלנו“ – בחירה מרצון ה'

בעומק יותר:

הענין של „חלקנו“ אינו תלוי רק בעבודתם של ישראל, אלא בעצם מציאותם, כי נשמתו של יהודי נקראת⁴⁵ „חלק ה' עמו“⁴⁶, כנאמר בתניא⁴⁷ „ונפש השנית בישראל היא חלק אלוקה ממעל ממש“.

ויש לומר שגם לגבי מעלה זו של „חלקנו“ יש יתרון לענין ה„גורל“:

האמירה על נשמתו של היהודי שהיא „חלק אלוקה ממעל ממש“ מבטאת את מעלתו וקדושתו של היהודי בעצם מציאותו. ולכן, יש לומר, קושר אדמו"ר הזקן את המעלה של „חלק אלוקה ממעל ממש“ עם היותם של

42 משלי טז, לג.

43 ראה גיטין נ, ב. ב"ב קנ"ז, א. ועוד. וראה לקו"ש שם הערה 41.

44 אלא שאין זה בגדר תשלום (כבמכר) המכריח שתנתן לו המתנה, וענינה רק שגורמת נטיית הנפש של הנותן אל המקבל (והמתנה בפועל באה רק מרצונו הטוב של הנותן המתנה). – ועיין בהסוגיות האם מכר כמתנה (ב"ב סד, סע"א ואילך). עא, א ובמפרשים שם. ובהסמך בהערה הקודמת.

45 האזינו לב, ט. וראה אגה"ת פ"ד (ובליקוט פירושים כו' שם – ע' ר"ח).

46 ראה אה"ת (יהל אור) לתהלים (ע' תנא), מה טוב חלקנו ע"ד חלק ה' עמו“.

47 רפ"ב. וראה איוב לא, ב.

לזכות

כ"ק אדוננו מזרנו זרבינו

מלך המשיח

ויה"ר שע"י קיום הוראת

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח (בשיחת ב' ניסן ה'תשמ"ח)

להכריז יחי, יקויים הבטחתו הק',

שההכרזה תפעל 'ביאת דוד מלכא משיחא'

יחי אדוננו מזרנו זרבינו מלך המשיח

לעולם ועד

מכך: לגבי הקדוש־ברוך־הוא עצמו נאמר⁵⁹ „גם בן ואח אין לו”, וישראל נקראים „בנים” רק משום⁶⁰ שהקדוש־ברוך־הוא מצמצם את עצמו, כביכול, לתואר של „אב”.⁶¹

„גורלנו” – „בחר בנו” מבטא את הקשר שבין ישראל לקדוש־ברוך־הוא מצד הדרגה האלקית והדרגה אצל ישראל, שבה אין משמעות למציאות כשלעצמה, והקשר הוא רק משום בחירתו החפשית של הקדוש־ברוך־הוא.

אך בכל זאת, גם המשמעות של „בחר בנו” היא בחירת דבר, שכביכול מחוץ לקדוש־ברוך־הוא, שהרי „בחירה” חלה על דבר אחר, אלא שהגורם לבחירה אינו מעלת הנבחר, אלא רצונו של הבוחר בלבד.⁶²

לעומת זאת, המשמעות של „ירושתנו” היא שישארל הם מציאות אחת עם עצמותו יתברך, ישראל וקודשא־ברוך־הוא כולא חד, הקשר שבין ישראל לקדוש־ברוך־הוא נעוץ בעצמותו יתברך, שמעל לכל צמצום כלשהו וכדומה.⁶³ ולכן זוהי „ירושה”, שבה הירוש הוא ממש במקום המוריש, והוא כמוריש עצמו.

59 קהלת ד, ח ובהקד"ר עה"פ.

60 ראה קה"ר שם: בן מאין יש לו אלא שחבב הקב"ה לישראל וקראן בנים כו'.

61 להעיר גם משהש"ר פ"ב, טו (א): הוא לי לאב ואני לו לבן .. הוא לי לדועה .. ואני לו לצאן. וראה אה"ת ראה ע' תשפד"ה. ע' תשצו. לקו"ש [המתורגם] חט"ו ע' 271.

62 באו"ת להרב הגמ"ד ב, ג (ס"ו) (וכן בכתר שם טוב סרמ"א. וראה תורת הה"מ – לקו"א ואו"ת בתחלתם) מבואר, שצורתם של ישראל חקוקה במחשבתו ית' כמו שצורת הבן חקוקה במחשבת האב, אלא שאצל בני אדם שייך ענין זה (שצורת הבן חקוקה במחשבת האב) רק לאחר שנולד הבן, משא"כ, אצל השם ית', שייך זה לומר אף קודם שנברא ישראל ה"ל נחקק צורתם במחשבה".

אבל מובן*, שאין זה הבח"ד „חלקנו” (בן), כי בחי' מחשבה זו „קודם שנברא ישראל” היא בדרגה שלמעלה מבחי' „אב”, כי: „אב” פירושו ותוכן השם – שיש לו „בן”, משא"כ בחי' המחשבה „קודם שנברא ישראל”, היא למעלה מבחי' „קודם” (בעצם), „אב”, ומה שצורת ישראל חקוקה במחשבה זו – הרי זה מפני שכן בחר הקב"ה בבחירתו החפשית, שצורתם של ישראל תהי' חקוקה בו (בדוגמת צורת הבן חקוקה במחשבת האב).

63 ראה המשך תע"ב (ח"ב ע' אקמא), ד"ה תקעו (* וראה באו"ת קצת ד"ה מים רבים תשל"ח ט"ה [קד"ש ח"ב ע' 279. ט"ה מוקטס ח"א ע' רנו).

הנותן מתנה מוסר לזולת, למקבל המתנה, את הדבר מתוך ההתקרבות שיש לו אל המקבל. וכעין זה גם בענין הגורל: אמנם, הגורל אינו קשור למעלת החפץ שמקבלים, אך למרות זאת, יש כאן השפעה והקנאה. המקבל רוצה לקבל אחד מכמה דברים, להתחלק עם הזולת, והגורל קובע רק מה יקבל בדיוק.

אך יש אופן שלישי – ירושה – שמשמעותו אינה כנתינה של דבר לזולת, אלא שהירוש ממלא את מקומו של המוריש. הירוש איננו מציאות אחרת, המקבלת נכסים מן המוריש, אלא, כלשון הפסוק⁵⁶, „תחת אבותיך יהיו בניך”, הירוש נמצא במקומו של המוריש, וממילא יש לו בעלות על נכסי המוריש.⁵⁷

יוצא מכך, שמעלתה של הירושה על פני המכירה והמתנה היא:

מכירה ומתנה (וכן גורל) הן נתינה והשפעה. האדם איננו לעצמו בלבד, אלא הוא משפיע ונותן למישהו שמחוצה לו, וההבדל ביניהם הוא רק בגורם להשפעה: במכירה – הלוקח, ותשלומיו, הוא הגורם להשפעה, ובמתנה הגורם הוא רצון הנותן. אך גם רצונו של הנותן הוא לתת את הדבר לזולתו.

ואילו ירושה איננה השפעה למישהו שמחוץ למוריש, אלא הירוש זוכה בנכסים מפני שהוא נמצא במקום המוריש.⁵⁸

ח. מה יפה ירושתנו

וזהו החידוש ב„מה יפה ירושתנו” על פני „חלקנו” ו„גורלנו”:

„חלקנו” מבטא את הקשר שבין היהודי לאלוקות, באופן שבו הקדוש־ברוך־הוא מצמצם, כביכול, את עצמו, כך שעבודתו ומעולותיו של היהודי תופסות אצלו מקום. יתר

56 תהלים מה, יז. וראה ב"ב קנט, רע"א.

57 ראה בכ"מ בספרי הצפ"ע (ש"ת צפע"ג דווינסק ח"א סק"ח. וראש ח"ב סק"ח. צפע"ג מילואים יג, א). וע"ש שזו החילוק בין ב"ב לבנ"י.

58 עפ"י אולי יש להסביר מה שמשמע ברשב"א (ש"ת הרשב"א ח"ג סק"ח) דירושת הירושם הוא עם גמר מיתה לא לאחר מיתה – ראה קצה"ח ר"ס רנב.

ט. שלש תקופות בעם ישראל

שלשה אופנים אלו של הקשר שבין ישראל לקדוש־ברוך־הוא – חלקנו, גורלנו וירושתנו – קשורים, באופן כללי, לשלש תקופות כלליות (בתולדות עם ישראל: א) לפני מתן תורה, ב) לאחר מתן תורה – התקופה של עבודת ישראל בקיום התורה והמצוות, ג) לעתיד לבוא, תקופת הגמול עד לשיא השלמות שבכך.

ויש לומר, שההסבר לכך הוא:

גם לפני מתן תורה נקראו ישראל „בנים”, כנאמר ביציאת מצרים⁶⁴ „בני בכורי ישראל”. גם לפני מתן תורה היתה גלויה מעלתם של ישראל על פני כל אומות העולם, אשר הביאה ליציאת מצרים. אך כל זאת היתה מעלה בעצם המציאות שלהם⁶⁵ ובעבודתם.

במתן תורה התגלה הענין של „ובנו בחרת מכל עם ולשון”⁶⁶ – בחירת הקדוש־ברוך־הוא בעם ישראל, כדלעיל⁶⁷. הבחירה התבטאה בנתינת התורה והמצוות לישראל⁶⁸, וזהו החידוש של התורה והמצוות שניתנו במתן תורה, על פני עבודתם של ישראל, והאבות, לפני מתן תורה – לפני מתן תורה נמדדה העבודה לפי כחו של הנברא, עד כמה ביכולתו להגיע בכחותיו שלו, ואילו לאחר מתן תורה, כאשר „נתן לנו את תורתו”⁴¹ – יש בתורה ובמצוות כח הבורא.

ולאחר קיום התורה והמצוות תתגלה אצל ישראל מעלתם העצמית – „מה יפה ירושתנו” – ענין הנחלה, שישארל מאוחדים, כביכול, עם עצמותו יתברך.⁶³

תריצ"ד ס"ב (סה"מ תיש"ע ע' 7), דלעת"ל לא תהי' ההמשכה בדרך משפיע ומקבל כ"א גילוי העצמות ממש. 64 שמות ד, כב.

65 ועד לטורש הנברא, האבות ועבודתם, כדלקמן. 66 ראה שו"ע אדה"ו או"ח ס"ו ס"ד (ממג"א שם סק"ב), שכשיאמר ובנו בחרת יזכור מ"ת. וראה תניא פמ"ט.

67 ראה לקו"ש ח"א שם. 68 להעיר משערי אורה בהקדמה (ב, סע"א ואילך) ב, שרש מס"ג (שיש לנש"י) על התו"מ על קדה"ש, שהיא, לפי שרש אותיות התורה הוא בעצמות דחכ' התורה הקדומה שהיא כח חכמתו העצמית ית' ממש שכלולה בעצמותו ממש (שלמעלה הרבה גם מבחי' כח המוליד לנש"י בדומה לו כו') והוא ה"ל ענין מס"ג דנש"י בזמן מ"ת כו'. עיי"ש שבמס"ג על תו"מ ב' טעמים כו'. וראה לקו"ש ח"א שם הערה 49.

י. להנחיל אוהבי יש

ויש לומר, שזהו ההסבר לסיום ששה סדרי משנה – „עתיד הקדוש־ברוך־הוא להנחיל... להנחיל אוהבי יש”: הרמב"ם⁶⁹ מבאר שהביטוי „יש” מצביע על „מציאות”⁷⁰ התמידית אשר אין לה תכלית, כלומר, עצמותו יתברך⁷¹, ה„יש” האמיתי. והמשמעות של „להנחיל אוהבי יש” היא התאחדותו, כביכול, של היהודי עם „יש האמיתי”. וזהו הדיוק בפסוק „להנחיל אוהבי יש”, כי התאחדותו של היהודי עם ה„יש האמיתי”, „יש המוחלט”⁷¹, קשורה לענין הנחלה, שהיהודי הוא, כביכול, „עצם המוריש”, כדלעיל⁷².

בכך יובן מדוע מביא הרמב"ם דוקא במצות הנחלת את המילים „איש כי ימות ובן אין לו” – כי המשמעות הרוחנית של הנחלה מתבטאת דוקא ב„ובן אין לו”:

המעלות של „חלקנו” ו„גורלנו” קשורות לדרגה שבה הקדוש־ברוך־הוא מצמצם, כביכול, לדרגה של „אב”, כך מתאפשרת מציאות אחרת, של בן. גם בדרגה של „גורלנו”, שבה הקדוש־ברוך־הוא בוחר בישראל, הרי הבחירה בהם היא להיותם בניו⁷³. ואילו המהות של „ירושתנו” קשורה לעצמותו של הקדוש־ברוך־הוא, שעל כך נאמר „ובן אין לו” – מעל לכל אפשרות של מציאות שמחוצה לו, אפילו באופן של בחירה, וזהו שרשם של ישראל – ישראל וקודשא־ברוך־הוא כולא חד.

(משיחות י"ג ניסן וש"פ שמיני תשמ"ה)

69 בפי"מ"ש סוף עוקצין.

70 כ"ה בתרגום קאפח. ובפי"מ"ש שלפנינו בשינוי לשון.

71 ראה רמב"ם בתחלתו ע"ד מציאות ואמתה.

72 וראה גם לקו"ש [המתורגם] חכ"ב ע' 55 (ואילך).

73 אלא שאינו נתפס בזה, כי מכיון שהסיבה לזה שהם בניו, היא הרצון בהם (לא כבבחי' „חלקנו”, שהסיבה לרצון דהקב"ה בישראל הוא לפי שישארל הם „בנים” והוא ית' הוא „אבינו”, ורצון זה הוא הכרחי, כביכול, משא"כ בבחי' גורלנו], דבחי' מחשבה זו מצ"ע היא מופשטת מצורת ה„בן” (ישראל), כיון שהיא למעלה מתואר „אב”, ורק מצד רצון ובחירת הקב"ה בישראל נעשו ישראל בניו ית' ו„נחקקה צורתו” „כנ"ל (הערה 62) בלשון הה"מ) גם במחשבה זו, ולכן אינו נתפס בזה.